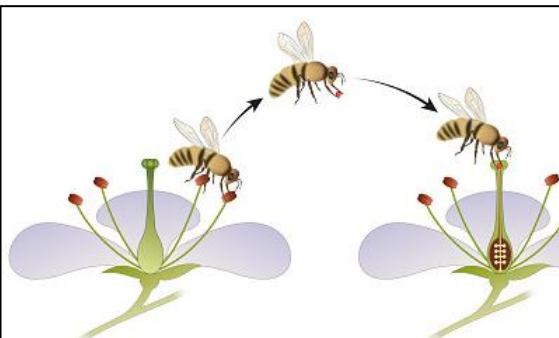

Биология

PISAга багытталган тест

6 - класс

<p>Оң тараптагы текстти окуп чыгып, суроого жооп жазгыла.</p> <p>1-суроо: Эмне себептен чоң ата аарыларды көргөндө сүйүнүп, “түшүм жакшы болот”, деди?</p> <p>Өз жоопторуңарды аргументтүү жазгыла:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Уруктун жана мөмөнүн пайда болушу</p> <p>Акмат жазгы каникул маалында айылдагы чоң атасыныкына келди. Анын чоң бакчасы бар эле. Бакчада баардыгы гүлдөптүр, гүлдөн-гүлгө конуп, учуп жүргөн аарылардын тынымсыз, ызылдаган үндөрү угулат. Акматтын чоң атасы аарыларды карап, сүйүнүп, “буюрса күздө түшүм жакшы болот”- деди.</p> <div style="text-align: center;"> </div>								
<p>Тапшырманын мүнөздөмөсү</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мазмундук чөйрөсү: жандуу системалар • Баалоонун компетенттүүлүк чөйрөсү: кубулуштарды илимий түшүндүрүү • Контекст: жеке • Тапшырманын татаалдык деңгээли: орточо (продуктивдүү) • Жооптун форматы: кенен толук жооп берүү • Баалоо объекти: кубулуштарды түшүндүрүү үчүн туура келген табигый-илимий билимдерди пайдалануу • Максималдуу упай: 2 • Текшерүү ыкмасы: программа аркылуу 	<p>Баалоо системасы</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 20%;">Упай</th> <th>Критерийлердин мазмуну</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">2</td> <td>Жооптун түшүндүрмөсү: Аарылар өсүмдүктөрдү чаңдаштырат. Чаңдашпаса мөмө дагы, урук дагы пайда болбойт.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td>Тек гана чаңдашуу тууралуу гана жазылса</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">0</td> <td>Башка жооптор же жооп жок</td> </tr> </tbody> </table>	Упай	Критерийлердин мазмуну	2	Жооптун түшүндүрмөсү: Аарылар өсүмдүктөрдү чаңдаштырат. Чаңдашпаса мөмө дагы, урук дагы пайда болбойт.	1	Тек гана чаңдашуу тууралуу гана жазылса	0	Башка жооптор же жооп жок
Упай	Критерийлердин мазмуну								
2	Жооптун түшүндүрмөсү: Аарылар өсүмдүктөрдү чаңдаштырат. Чаңдашпаса мөмө дагы, урук дагы пайда болбойт.								
1	Тек гана чаңдашуу тууралуу гана жазылса								
0	Башка жооптор же жооп жок								

Оң тараптагы текстти окуп чыккыла жана суроого жооп бергиле. Таблицадагы сол жакта берилген ар бир элементке оң жактагы элементтердин ичинен дал келгенин табыңыз. Бир тамганын тушуна эки сан жазылат.

2-суроо: Акмат курт-кумурскалар жана шамал аркылуу чаңдашуучу өсүмдүктөрдү кайсы белгилерине карап аныктады?

Жоопторуңарды таблицкага жазгыла:

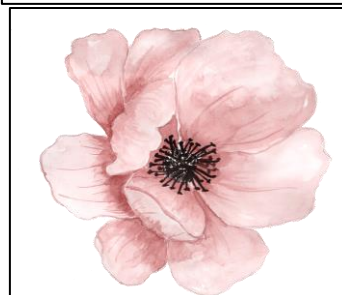
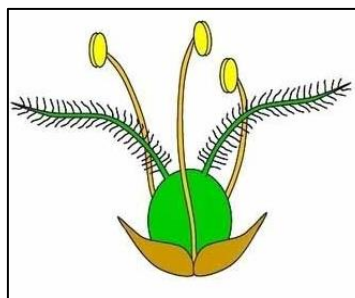
	Чаңдашуу жолу		Белгилери
А	Курт-кумурскалар менен чаңдашуучу өсүмдүктөр	1	гүлү ачык түстө, жыттуу, нектарлуу
		2	чаңчасы майда, жеңил, кургак, көп санда
Б	Шамал аркылуу чаңдашуучу өсүмдүктөр	3	гүлдөрү майда, көрксүз, бир узун топ гүлгө бириккен
		4	чаңчасы ири, жабышчаак, бодурлуу

Жооп:

А		
Б		

Уруктун жана мөмөнүн пайда болушу

Акмат өсүмдүктөр курт-кумурскалар менен гана чаңдашпастан, шамал аркылуу дагы чаңдашарын эстеди. Өсүмдүктөрдө шамал же курт-кумурскалар аркылуу чаңдашууну камсыз кылуу үчүн алардын гүлдөрү өзгөчө ыңгайланышкан болот. Акмат мектепте окугандарын эске алып, бакчадагы кайсы дарак курт-кумурскалар, кайсынысы шамал аркылуу чаңдашарын аныктоону чечти.

Тапшырманын мүнөздөмөсү

- Баалоонун мазмундук чөйрөсү : жандуу системалар
- Баалоонун компетенттүүлүк чөйрөсү: кубулуштарды илимий түшүндүрүү
- Контекст: жергиликтүү
- Тапшырманын татаалдык деңгээли: орточо (продуктивдүү)
- Жооптун форматы: дал келтирүү
- Максималдуу упай: 2
- Текшерүү ыкмасы: программа аркылуу

Баалоо системасы

Упай	Критерийлердин мазмуну
2	Туура жооптор: А: 1,4 Б: 2,3
1	Эки же үч туура жооп тандалса
0	Башка жооптор же жооп жок

<p>Оң тараптагы текстти окуп чыккыла жана суроого жооп бергиле.</p> <p>3-суроо: Эмне себептен беде урук жана мөмө берген жок?</p> <p>Беденин көбөйүшүнө мүмкүнчүлүк болбогондугунун себептерин атагыла:</p> <p><i>Жоопторду жазгыла:</i></p> <hr/> <hr/>	<p>Уруктун жана мөмөнүн пайда болушу</p> <p>Акмат «Кызыктуу ботаника» деген китептен төмөндөгүдөй тарыхый факт окуду:</p> <p>Жаңы Зеландия жана Австралия ачылгандан көп өтпөй, ал жерге биринчилерден болуп Европадан отурукташууга келишкен. Алар бул аймакта мурун өспөгөн бедени айдап көрүштү. Беде мындай түшүмдүү жерде мыкты өстү, бирок, урук бербегендиктен көбөйгөн жок. Ошондуктан бедени жаңы айдаарда улам Европадан урук алып келип турушкан.</p>								
<p>Тапшырманын мүнөздөмөсү</p> <ul style="list-style-type: none"> • Баалоонун мазмундук чөйрөсү : жандуу системалар • Баалоонун компетенттүүлүк чөйрөсү: табигый-илимий изилдөө ыкмаларын колдонуу • Контекст: жеке • Тапшырманын татаалдык деңгээли: орточо (продуктивдүү) • Тапшырманын форматы: кенен толук жооп берүү • Максималдуу упай: 2 • Текшерүү ыкмасы: эксперт аркылуу 	<p>Баалоо системасы</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="919 891 1066 987">Упай</th> <th data-bbox="1066 891 1422 987">Критерийлердин мазмуну</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="919 987 1066 1249">2</td> <td data-bbox="1066 987 1422 1249">Жооп: Бедени чаңдаштыра турган аарылар (курт-кумурскалар) болгон эмес. Ошондуктан алар урук беришкен эмес.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="919 1249 1066 1473">1</td> <td data-bbox="1066 1249 1422 1473">Жоопто тек гана кумурска сымалдардын жоктугу же беде чаңдашпагандыктан урук берген жок деп жазылса</td> </tr> <tr> <td data-bbox="919 1473 1066 1541">0</td> <td data-bbox="1066 1473 1422 1541">Башка жооптор же жооп жок</td> </tr> </tbody> </table>	Упай	Критерийлердин мазмуну	2	Жооп: Бедени чаңдаштыра турган аарылар (курт-кумурскалар) болгон эмес. Ошондуктан алар урук беришкен эмес.	1	Жоопто тек гана кумурска сымалдардын жоктугу же беде чаңдашпагандыктан урук берген жок деп жазылса	0	Башка жооптор же жооп жок
Упай	Критерийлердин мазмуну								
2	Жооп: Бедени чаңдаштыра турган аарылар (курт-кумурскалар) болгон эмес. Ошондуктан алар урук беришкен эмес.								
1	Жоопто тек гана кумурска сымалдардын жоктугу же беде чаңдашпагандыктан урук берген жок деп жазылса								
0	Башка жооптор же жооп жок								

<p>Оң тараптагы текстти окуп чыккыла жана суроого жооп бергиле.</p> <p>4-суроо: Эмне себептен кошунасы бакчага таттуу шире чачып чыкты?</p> <p>Бир гана туура жоопту тандагыла.</p> <p>А) аары жана шимикчилерди чакыруу үчүн Б) мөмөнүн даамын жакшыртуу үчүн В) бүчүрлөрдүн ачылышын ылдамдатуу үчүн Г) гүлдөө процессин ылдамдатуу үчүн</p>	<p>Уруктун жана мөмөнүн пайда болушу</p> <p>Акмат чоң атасы менен анын кошунасынын минтип сүйлөшүп жаткандарын угуп калды: «Кандай дейсиз? Жыл сайын аары азайгандан азайып, жаздын аба-ырайы дагы мөмө байлоого ыңгайсыз болуп келе жатат. Ошондуктан мен бул жылы бакчага таттуу шире (1 л сууга 1 ч. к. кант) же бал кошулган сууну (бир чака сууга 2 ч.к. бал) чачып чыгам».</p>								
<p>Тапшырманын мүнөздөмөлөсү</p> <ul style="list-style-type: none"> • Баалоонун мазмундук чөйрөсү : жандуу системалар • Баалоонун компетенттүүлүк чөйрөсү: кубулуштарды илимий түшүндүрүү • Контексти: жеке • Тапшырманын татаалдык деңгээли: орточо (продуктивдүү) • Тапшырманын форматы: бир туура жоопту тандоо • Максималдуу упай: 1 • Текшерүү ыкмасы: программа аркылуу 	<p>Баалоо системасы</p> <table border="1" data-bbox="912 779 1423 1158"> <thead> <tr> <th data-bbox="912 779 1066 880">Упай</th> <th data-bbox="1066 779 1423 880">Критерийдин мазмуну</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="912 880 1066 981">1</td> <td data-bbox="1066 880 1423 981">Туура жооп: 1 (А)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="912 981 1066 1081">0</td> <td data-bbox="1066 981 1423 1081">Башка жооптор же жооп жок</td> </tr> <tr> <td data-bbox="912 1081 1066 1158"></td> <td data-bbox="1066 1081 1423 1158"></td> </tr> </tbody> </table>	Упай	Критерийдин мазмуну	1	Туура жооп: 1 (А)	0	Башка жооптор же жооп жок		
Упай	Критерийдин мазмуну								
1	Туура жооп: 1 (А)								
0	Башка жооптор же жооп жок								

<p>Оң тараптагы текстти окуп чыгып, таблицаны талдагыла жана суроого жооп бергиле.</p> <p>5-суроо: Акмат таблицадагы маалыматтарды талдап чыгып, абанын температурасы менен мөмөнүн пайда болушунун байланышы тууралуу кандай жыйынтыкка келиши мүмкүн?</p> <p>Өз жоопторуңарды аргументтүү жазгыла:</p> <hr/> <hr/> <hr/>	<p>Уруктун жана мөмөнүн пайда болушу</p> <p>Акмат кошунасынын аба-ырайы тууралуу: «...жаздын аба-ырайы дагы мөмө байлоого ыңгайсыз болуп келе жатат» -деген сөзүн эстеди. Ал “Бул жерде аба-ырайынын эмне тиешеси бар?-жаз келди, аба-ырайы дайыма жакшы” -деп ойлонду. Бирок, ал бул нерсеге дагы да кызыгып жатып, төмөндөгү таблицаны таап алды.</p> <p><i>Бал аарыларынын гүлдөргө конуу таблицасы, даана/м²</i></p> <table border="1" data-bbox="868 667 1369 1120"> <thead> <tr> <th>Абанын температурасы, °С</th> <th>Алма</th> <th>Алча</th> <th>Кара өрүк</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>17</td><td>21</td><td>20</td><td>20</td></tr> <tr><td>21</td><td>22</td><td>24</td><td>29</td></tr> <tr><td>23</td><td>35</td><td>35</td><td>35</td></tr> <tr><td>25</td><td>35</td><td>37</td><td>35</td></tr> <tr><td>27</td><td>39</td><td>35</td><td>37</td></tr> <tr><td>29</td><td>39</td><td>36</td><td>39</td></tr> <tr><td>31</td><td>32</td><td>31</td><td>30</td></tr> <tr><td>35</td><td>23</td><td>23</td><td>21</td></tr> <tr><td>38</td><td>17</td><td>15</td><td>16</td></tr> </tbody> </table> <p>Акмат таблицаны талдап чыгып, ал жазгы аба-ырайы менен мөмө байлоонун кандай байланышы бар экендигин түшүндү.</p>	Абанын температурасы, °С	Алма	Алча	Кара өрүк	17	21	20	20	21	22	24	29	23	35	35	35	25	35	37	35	27	39	35	37	29	39	36	39	31	32	31	30	35	23	23	21	38	17	15	16
Абанын температурасы, °С	Алма	Алча	Кара өрүк																																						
17	21	20	20																																						
21	22	24	29																																						
23	35	35	35																																						
25	35	37	35																																						
27	39	35	37																																						
29	39	36	39																																						
31	32	31	30																																						
35	23	23	21																																						
38	17	15	16																																						
<p>Тапшырманын мүнөздөмөсү</p> <ul style="list-style-type: none"> • Баалоонун мазмундук чөйрөсү : жандуу системалар • Баалоонун компетенттүүлүк чөйрөсү: корутунду чыгаруу үчүн маалыматтарды чечмелөө • Контекст: жеке • Тапшырманын татаалдык деңгээли: жогорку (креативдүү) • Тапшырманын форматы: кенен толук жооп берүү • Максималдуу упай: 2 • Текшерүү ыкмасы: эксперт аркылуу 	<p>Баалоо системасы</p> <table border="1" data-bbox="855 1361 1420 2002"> <thead> <tr> <th>Упай</th> <th>Критерийлердин мазмуну</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2</td> <td>Туура жооп: 1. Аарылардын чаңдаштыруучу активдүүлүгү абанын температурасынан көз каранды. 2. + 23 тан + 29⁰ С чейинки температурада аарылардын өтө активдүүлүгү байкалган.</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>Толук жооптун бир элементи гана жазылса</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>Башка жооптор же жооп жок</td> </tr> </tbody> </table>	Упай	Критерийлердин мазмуну	2	Туура жооп: 1. Аарылардын чаңдаштыруучу активдүүлүгү абанын температурасынан көз каранды. 2. + 23 тан + 29 ⁰ С чейинки температурада аарылардын өтө активдүүлүгү байкалган.	1	Толук жооптун бир элементи гана жазылса	0	Башка жооптор же жооп жок																																
Упай	Критерийлердин мазмуну																																								
2	Туура жооп: 1. Аарылардын чаңдаштыруучу активдүүлүгү абанын температурасынан көз каранды. 2. + 23 тан + 29 ⁰ С чейинки температурада аарылардын өтө активдүүлүгү байкалган.																																								
1	Толук жооптун бир элементи гана жазылса																																								
0	Башка жооптор же жооп жок																																								